

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MINIMALAUS SUBJEKTŲ GRUPIŲ APMOKESTINIMO LYGIO UŽTIKRINIMO
ĮSTATYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos minimalaus subjektų grupių apmokestinimo lygio užtikrinimo įstatymo projektas (toliau – MALĮ projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio, priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 188⁵ straipsniu įstatymo projektas (ANK – projektas) ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – MAĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti perkeliant ir įgyvendinant dalį 2022 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvos (ES) 2022/2523 dėl visuotinio minimalaus tarptautinių įmonių grupių ir didelių vietos subjektų grupių apmokestinimo lygio užtikrinimo Sąjungoje (toliau – Direktyva) nuostatų, t. y. perkeliant ir įgyvendinant Direktyvos nuostatas, reglamentuojančias jos taikymo sritį, subjekto buvimo vietos nustatymo tvarką, tarptautinių subjektų grupių kiekvienoje jurisdikcijoje turinčioje teritorijoje ir Lietuvos subjektų grupių Lietuvoje uždirbto pelno minimalaus apmokestinimo lygiui užtikrinti reikalingos informacijos teikimo tvarką, taip pat siekiant užtikrinti nuoseklų minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų reglamentavimą.

Siekiant pasauliniu mastu spręsti ekonomikos skaitmenizacijos keliamus iššūkius apmokestinimo srityje, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) Fiskalinių reikalų komitete, veikiančiame išplėstiniu formatu (angl. *Inclusive framework*, toliau – IF), 2021 m. spalio 8 d. pasiektas sutarimas dėl pareiškimo dėl 2 ramsčiais pagrįsto sprendimo mokesčių iššūkiams, kylantiems dėl ekonomikos skaitmenizacijos¹, kurį šiuo metu remia 139 IF narės (tarp jų ir Lietuva) ir kuriuo siekiama:

- suteikti teisę apmokestinti dalį globalizacijos laimėtojų – didžiųjų tarptautinių subjektų grupių pelno ne tik tai valstybei, kurioje įsikūrę tokių subjektų grupių subjektai ir nuolatinės buveinės, bet ir valstybėms, kuriose įsikūrę vartotojai (I ramstis);
- apmokestinti didžiųjų tarptautinių subjektų grupių pelną bent 15 procentų efektyviuoju mokesčio tarifu (II ramstis).

Šiuo metu didžiausia pažanga pasiekta įgyvendinant II ramsčio sprendimus – siekiant užkirsti kelią mokesčių praktikai, kurią taikant didžiosios subjektų grupės gali perkelti pelną į jurisdikciją turinčias teritorijas, kuriose toks pelnas neapmokestinamas arba apmokestinamas labai mažais mokesčiais, ir užtikrinti, kad šios grupės mokėtų sąžiningą mokesčių dalį, neatsižvelgiant į tai, kurioje jurisdikciją turinčioje teritorijoje jos vykdo veiklą, 2021 m. gruodžio 20 d. IF paskelbė pasaulinės kovos su bazės erozija modelines taisykles² (angl. *GloBE rules*, toliau – modelinės taisyklės). Šios taisyklės – tarptautinių apmokestinimo taisyklių rinkinys, kuriuo užtikrinama, kad

¹ Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – 8 October 2021 (oecd.org).

² Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Global Anti-Base Erosion Model Rules: Inclusive Framework on BEPS (oecd-ilibrary.org).

tarptautinių subjektų grupių, kai jų metinės konsoliduotosios pajamos yra 750 mln. eurų ar daugiau, pelnas būtų apmokestintas bent 15 procentų efektyviuoju mokesčio tarifu (toliau – minimalus apmokestinimo lygis).

Nors modelinės taisyklės turi bendrojo požiūrio statusą ((angl. *common approach*), kas reiškia, kad valstybei priėmus sprendimą taisyklės perkelti į nacionalinę teisę privaloma laikytis modelinių nuostatų, be kita ko, ir savarankiškai užtikrinti jų suderinamumą su Europos Sąjungos (toliau – ES) teise), atsižvelgiant į ES bendros rinkos interesus ar reikalavimus, modelinės taisyklės įgyvendinamos ES lygiu – priėmus Direktyvą, dėl ko būtų užtikrinta, kad visos ES valstybės narės (toliau – valstybės narės) vienodai įgyvendina globaliai sutartas tarptautines apmokestinimo taisykles, kartu suderinant šį sprendimą su pagrindinėmis ES laisvėmis (pavyzdžiui, įtraukiant ir vietos subjektų grupes, t. y. subjektų grupes, kurios neturi užsienyje esančio subjekto ar nuolatinės buveinės).

Direktyva nustatomos minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančios privalomosios priemonės valstybėse narėse bendruoju atveju turi būti pradėtos taikyti palaipsniui: nuo 2023 m. gruodžio 31 d. – pajamų įtraukimo taisyklė, nuo 2024 m. gruodžio 31 d. – nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklė. Valstybėse narėse nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklė tose valstybėse esantiems subjektams, priklausantiems tarptautinei subjektų grupei, kurios pagrindinis patronuojantysis subjektas yra valstybėje narėje, pagal Direktyvos 50 straipsnį atidėjusioje apmokestinimo taisyklių taikymą, turi būti taikoma nuo 2023 m. gruodžio 31 d.

Vis tik, atsižvelgiant į tai, kad modelinės taisyklės turi bendro požiūrio statusą, ir į tai, kad toks skubus privalomųjų taisyklių taikymas valstybėse narėse, kuriose įsikūrusių į Direktyvos taikymo apimtį patenkančių subjektų grupių skaičius yra nedidelis (jose yra ne daugiau kaip 12 pagrindinių patronuojančiųjų subjektų), gali būti neproporcingas mokesčių administravimo aspektu, Direktyvos 50 straipsnis nustato galimybę tokioms valstybėms narėms ne daugiau kaip 6 metams atidėti apmokestinimo – pajamų įtraukimo ir nepakankamai apmokestinamo pelno – taisyklių taikymą, tačiau kartu nustato, kad atidėjusios šių taisyklių taikymą valstybės narės Direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę turi perkelti taip, kad būtų užtikrintas tarptautinio apmokestinimo principų veikimas ES.

MALĮ projekto tikslas – perkelti ir įgyvendinti Direktyvos nuostatas, būtinas užtikrinant tinkamą didžiųjų subjektų grupių minimalų apmokestinimo lygį ES užtikrinančios sistemos veikimą.

ANK projekto tikslas – perkelti ir įgyvendinti Direktyvos nuostatas, susijusias su sankcijų už nacionalinių nuostatų, priimtų remiantis Direktyva, pažeidimus taikymu.

MAĮ projekto tikslas – nustatyti, kad už pažeidimo pagal ANK projektą padarymą apmokestinamasis subjektas taip pat įtraukiamas į Valstybinės mokesčių inspekcijos skelbiamą Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamentas (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio

apmokestinimo skyriaus (vedėjas Evaldas Putrimas, tel. 219 4476, el. paštas evaldas.putrimas@finmin.lt) vyriausioji specialistė Diana Kariūnaitė (tel. 239 0187, el. paštas diana.kariunaite@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu nėra reguliavimo, kuriuo būtų nustatomas Lietuvoje veikiančių subjektų grupių Lietuvoje ir (ar) užsienyje uždirbto pelno minimalus apmokestinimo lygis. Tačiau Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas nustato kontroliuojamojo užsienio apmokestinamojo subjekto (toliau – kontroliuojamasis užsienio subjektas) pajamų apmokestinimo taisyklės (angl. *Controlled foreign company rule*) taikymą, kuria įgyvendinami EBPO principai, nukreipti prieš žalingą mokesčių praktiką, taip pat perkeliama 2016 m. liepos 12 d. Tarybos direktyvos (ES) 2016/1164, kuria nustatomos kovos su mokesčių vengimo praktika, tiesiogiai veikiančia vidaus rinkos veikimą, taisyklės, nuostatos.

Pagal kontroliuojamojo užsienio subjekto pajamų apmokestinimo taisyklę, į Lietuvos apmokestinamojo vieneto pajamas Pelno mokesčio įstatymo 39 straipsnyje nustatyta tvarka įskaitomos ir apmokestinamos pozityviosios pajamos, t. y. kontroliuojamųjų užsienio subjektų (kontroliuojamojo užsienio apmokestinamojo vieneto³ ir Lietuvos apmokestinamojo vieneto nuolatinės buveinės, kurios pajamos neįtraukiamos į Lietuvos apmokestinamojo vieneto pelno mokesčio bazę Pelno mokesčio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka) pajamos ar jų dalis.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama Direktyva nustatytas reguliavimas

Direktyva nustatomos visuotinė minimalų subjektų grupių (tarptautinių subjektų grupių ir vietos subjektų grupių), kurių metinės pajamos yra 750 mln. eurų ar daugiau, apmokestinimo lygį – tokių grupių kiekvienoje jurisdikcijoje turinčioje teritorijoje uždirbto pelno apmokestinimą ne mažesniu nei 15 procentų efektyviuoju mokesčio tarifu – užtikrinančios taisyklės:

- vietos papildinio mokesčio taisyklę, pagal kurią subjektų grupės subjektų, taip pat nuolatinė buveinių (toliau kartu – apmokestinamasis subjektas), kurių buvimo vieta yra valstybėje narėje, uždirbtas ir nepakankamai apmokestintas (mažesniu nei 15 procentų efektyviuoju mokesčio tarifu) pelnas iki trūkstanto minimalaus apmokestinimo lygio pirmiausia gali būti apmokestintas pelną uždirbusių apmokestinamųjų subjektų buvimo vietos valstybėje narėje. Ar įgyvendinti šią taisyklę nacionalinėje mokesčių teisėje, valstybės narės priima sprendimą suvereniai;

- privalomą, pagrindinę pajamų įtraukimo taisyklę (angl. *income inclusion rule*), pagal kurią papildinį mokestį nuo nepakankamai apmokestinto subjektų grupės pelno, kai šis mokestis nesumokamas tokį pelną uždirbusių apmokestinamųjų subjektų jurisdikciją turinčiose teritorijose (t. y. tiek valstybių narių, tiek trečiųjų valstybių jurisdikciją turinčiose teritorijose), privalo

³ Kontroliuojamasis užsienio apmokestinamasis vienetas – užsienio apmokestinamasis vienetas, kuriame Lietuvos apmokestinamasis vienetas vienas arba kartu su susijusiais asmenimis tiesiogiai ar netiesiogiai valdo daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų), balsavimo teisių ar teisių į paskirstytinojo pelno dalį arba išimtinių teisių jas įsigyti.

apskaičiuoti ir sumokėti (į savo valstybės biudžetą) ES esantis pagrindinis grupės patronuojantysis subjektas (tam tikrais atvejais kitas, žemesnis nuosavybės grandinėje patronuojantysis subjektas);

- privalomą, apsauginę nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklę (angl. *undertaxed profit rule*), pagal kurią papildinį mokestį, nesumokėtą taikant pajamų įtraukimo taisyklę (pavyzdžiui, kai pagrindinio patronuojančiojo subjekto buvimo vieta yra trečiosios valstybės jurisdikciją turinčioje teritorijoje, neįgyvendinusioje modelinių taisyklių, taip pat valstybėje narėje, atidėjusioje Direktyva nustatytų privalomųjų apmokestinimo taisyklių taikymą), turi sumokėti (paskirsčius šį mokestį pagal nustatytą formulę) apmokestinamieji subjektai, kurių buvimo vieta yra jurisdikciją turinčiose teritorijose, kurios nacionalinėje teisėje yra įgyvendinusios šią apsauginę taisyklę.

Siūloma Direktyvos perkėlimo apimtis

Minimalų apmokestinimo lygį ES užtikrinančios priemonės pagal Direktyvą bus taikomos apmokestinant didžiųjų subjektų grupių kiekvienoje jurisdikciją turinčioje teritorijoje uždirbtą pelną, jei *toje jurisdikciją turinčioje teritorijoje subjektų grupės pelnas apmokestinamas mažesniu nei 15 procentų efektyviuoju mokesčio tarifu* (pagal bendrąją taisyklę efektyvusis mokesčio tarifas apskaičiuojamas jurisdikciją turinčios teritorijos lygiu, t. y. sumuojant toje jurisdikciją turinčioje teritorijoje esančių apmokestinamųjų subjektų uždirbtą pelną (patirtą nuostolį) ir nuo jo sumokėtą ar mokėtiną pelno mokestį).

Turimais duomenimis, Lietuvoje įsikūrusių subjektų grupių, kurios nuo 2023 m. gruodžio 31 d. pateks į Direktyvos taikymo apimtį, pagrindinių patronuojančių subjektų skaičius neviršys 5, todėl, siekiant teisinio tikrumo⁴, kartu sumažinant neproporcingos mokesčių administravimo naštos riziką, MALĮ projektu siūloma perkelti ir įgyvendinti dalį Direktyvos nuostatų, t. y. nuostatas, būtinas užtikrinant tinkamą Direktyva nustatomų tarptautinio apmokestinimo principų veikimą ES lygiu, o pagrindinių tarptautinių apmokestinimo taisyklių taikymą Lietuvoje atidėti (ne ilgesniam nei 6 metų laikotarpiui). Be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančios priemonės tiek ES lygiu, tiek trečiųjų valstybių jurisdikciją turinčiose teritorijose, kurios pasirinks įgyvendinti modelinių taisyklių nuostatas, visa apimtimi bus pradėtos taikyti nuo 2025 metų (kai bus pradėta taikyti ir apsauginė nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklė), MALĮ projektu nėra siūloma jau nuo 2024 metų taikyti vietos papildinio mokesčio taisyklę, kas iš esmės reiškia, kad pereinamuoju laikotarpiu užtikrinamas teisinis tikrumas, sudaromos galimybės verslui pasirengti ir prisitaikyti, kartu įvertinus ir tai, kad dalis Lietuvoje pagal vietos papildinio mokesčio taisyklės neapmokestinto, 2024 metais apmokestinamųjų subjektų uždirbto pelno nebus apmokestinama ir kitose jurisdikciją turinčiose teritorijose (dėl vėlesnio apsauginės nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklės taikymo apmokestinamiesiems subjektams, priklausantiems

⁴ Direktyva perkeliama globaliai sutartos tarptautinės apmokestinimo taisyklės nacionalinėje teisėje turi būti įgyvendintos itin nuosekliai ir koordinuotai, kad atitiktų Direktyvos nuostatas ir būtų administruojamos taip, kad atitiktų modelines taisykles (įgytų reikalavimus atitinkančių taisyklių statusą). Valstybės narės, įgyvendindamos Direktyvą, kaip interpretavimo šaltinį turi naudoti IF patvirtintą modelinių taisyklių komentarą, taip pat šių taisyklių administravimo gaires, tačiau ne visi darbai šioje srityje yra baigti – administravimo gairės paskelbtos ne visa apimtimi, modelinių taisyklių komentaras nuolat papildomas.

subjektų grupėms, kurių pagrindinio patronuojančiojo subjekto (taip pat žemesnio nuosavybės grandinėje patronuojančiojo subjekto) buvimo vieta yra trečiosios valstybės jurisdikciją turinčioje teritorijoje, kurioje netaikoma pajamų įtraukimo taisyklė).

MALĮ projektu, atsižvelgiant į Direktyvos nuostatas, siūloma nustatyti, kokioms subjektų grupėms taikomos minimalų apmokestinimo lygį ES užtikrinančios priemonės ir kokią informaciją, susijusią su šių priemonių taikymu, turi teikti apmokestinamieji subjektai, kurių buvimo vieta yra Lietuvoje.

MALĮ projektu siūlomos reguliavimo nuostatos

Taikymo sritis. MALĮ projektu nustatomą reguliavimą siūloma taikyti *didelės subjektų grupės, kurios metinės pajamos* jos pagrindinio patronuojančiojo subjekto konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose ne mažiau kaip 2 iš 4 finansinių metų, einančių iš karto prieš tikrinamus finansinius metus (t. y. metus, kuriais subjektų grupei pradedamos taikyti Direktyvoje ar modelinėse taisyklėse nustatytos tarptautinės apmokestinimo taisyklės), *yra 750 mln. eurų arba didesnės (toliau – didelė subjektų grupė)*, apmokestinamiesiems subjektams, kurių buvimo vieta yra Lietuvoje. Be kita ko, perkeliant Direktyvos nuostatas, MALĮ projektu siūloma nustatyti ir specialiuosius 750 mln. eurų pajamų ribos apskaičiavimo atvejus, kai subjektų grupės sujungiamos arba padalijamos.

Siūlomas reguliavimas būtų taikomas tiek tarptautinės subjektų grupės, t. y. subjektų grupės, kuriai priklauso bent vienas subjektas ar nuolatinė buveinė, kurių buvimo vieta yra kitoje nei tokios grupės pagrindinis patronuojantysis subjektas jurisdikciją turinčioje teritorijoje, tiek Lietuvos subjektų grupės, t. y. subjektų grupės, kurios visų subjektų buvimo vieta yra Lietuvoje ir kurie neturi nuolatinės buveinės užsienyje (skirtingai nuo modelinių taisyklių, Direktyva išplečia taikymo sritį ir į ją įtraukia subjektų grupes, veikiančias tik vienoje valstybėje narėje, tokiu būdu siekiant išvengti tarpvalstybinių ir vidaus situacijų diskriminacijos rizikų), apmokestinamiesiems subjektams.

Subjektų grupei laikomi subjektai, susiję tokiais nuosavybės arba kontrolės ryšiais, kad pagrindinis patronuojantysis subjektas konsoliduoja jų turtą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus, įskaitant subjektus, kurie gali būti neįtraukiami į pagrindinio patronuojančiojo subjekto konsoliduotąsias finansines ataskaitas tik dėl tų subjektų mažo dydžio, reikšmingumo arba dėl to, kad jie įsigyti numatant juos parduoti. Subjektas, nepriklausantis subjektų grupei, ir jo nuolatinė buveinė taip pat laikomi subjektų grupei. Visi subjektų grupę sudarantys subjektai, taip pat nuolatinės buveinės laikomi *apmokestinamaisiais subjektais*.

Taikymo srities išimtis – neįtrauktieji subjektai. MALĮ projektu siūloma įstatymo nuostatų netaikyti neįtrauktaisiais subjektais laikomiems subjektams (toliau – neįtrauktieji subjektai), kas reiškia, kad neįtrauktieji subjektai net ir tuo atveju, jei atitiktų apmokestinamojo subjekto sąvoką, neįgyja prievolės taikyti minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančių priemonių (apmokestinimo taisyklių), jų pajamos yra eliminuojamos apskaičiuojant jurisdikciją turinčioje teritorijoje didelės subjektų grupės uždirbtą pelną, efektyvųjį mokesčio tarifą ir kt., taip pat jiems netaikomos su informacijos teikimu susijusios MALĮ projekto nuostatos. Neįtrauktuosius subjektus galima susiskirstyti į 3 pagrindines kategorijas: pirma – viešojo intereso subjektai (valstybės subjektai, tarptautinės organizacijos, pelno nesiekiančios organizacijos), antra – mokesčių atžvilgiu neutralūs

investavimo subjektai (investiciniai fondai ir nekilnojamojo turto investavimo subjektai, kai jie yra subjektų grupės nuosavybės grandinės viršuje, taip pat pensijų fondai), trečia – tam tikri neištrauktųjų subjektų kontroliuojami subjektai, kurie iš esmės papildo tų neištrauktųjų subjektų veiklą ar yra įsteigti jų turto valdymo tikslais.

Sąvokos. Atsižvelgiant į Direktyvą, taip pat modelinėmis taisyklėmis nustatomų tarptautinių apmokestinimo taisyklių mechanizmą, jų taikymo mastą, išsamumą ir techninius aspektus, Direktyvoje *apibrėžiamos naujos sąvokos* (išplečiant sąvokų apibrėžtį taip, kad jos apimtų visų jų įgyvendinančių valstybių situacijas), kurias MALĮ projektu siūloma perkelti nenukrypstant nuo jų apibrėžties, nes siūlomas reguliavimas daugeliu atvejų bus taikomas tarpvalstybiniu mastu.

Subjekto buvimo vietos nustatymas. Identifikavus į nustatomo reguliavimo sritį patenkančias subjektų grupes ir jų apmokestinamuosius subjektus, kuriems tiek ES, tiek trečiųjų valstybių jurisdikciją turinčiose teritorijose, kurios įgyvendins modelinių taisyklių nuostatas, bus taikomos minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančios priemonės, tiek nustatant subjektų grupės pelną, uždirbtą kiekvienoje jurisdikciją turinčioje teritorijoje, tiek jo efektyvaus apmokestinimo lygį, tiek nustatant apmokestinamąjį subjektą, kuriam taikomos atitinkamos su apmokestinimu, taip pat informacijos teikimu susijusios prievolės, būtina nustatyti taisykles, kuriomis vadovaujantis nustatoma apmokestinamojo subjekto buvimo vieta. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, MALĮ projektu siūloma perkelti ir įgyvendinti Direktyvoje nustatytas subjekto ir nuolatinės buveinės vietos nustatymo taisykles.

Pagal pagrindinę subjekto buvimo vietos nustatymo taisyklę, subjekto buvimo vieta laikoma jurisdikciją turinti teritorija, kurioje jis laikomas rezidentu mokesčių tikslais. Jei pagal šią taisyklę subjekto buvimo vietos neįmanoma nustatyti, jo vieta laikoma jurisdikciją turinti teritorija, kurioje toks subjektas yra įkurtas.

Nuolatinės buveinės (t. y. apmokestinamojo subjekto) buvimo vieta laikoma jurisdikciją turinti teritorija, kurioje ji pagal taikomą dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį laikoma nuolatine buveine ir yra apmokestinama, o jeigu tokios sutarties jurisdikciją turinčios teritorijos netaiko, – jurisdikciją turinti teritorija, kurioje ji apmokestinama (grynąja verte) vadovaujantis verslo vykdymo vietos kriterijumi.

MALĮ projektu taip pat nustatomos ir kitos, specialiosios apmokestinamojo subjekto vietos nustatymo taisyklės, jei tokios vietos neįmanoma nustatyti pagal pagrindines taisykles, taip pat kai subjektas laikomas rezidentu dviejose jurisdikciją turinčiose teritorijose arba kai apmokestinamasis subjektas nepriskiriamas jokiai jurisdikciją turinčiai teritorijai.

Informacijos teikimas. MALĮ projektu siūloma Lietuvoje esantiems didelių subjektų grupių apmokestinamiesiems subjektams nustatyti tokias prievoles, kurios būtinos užtikrinant minimalaus apmokestinimo lygio ES užtikrinančios sistemos veikimą, t. y. *prievoles, susijusias su informacijos, reikalingos tarptautinių subjektų grupių mokesinėms prievolėms kitose jurisdikciją turinčiose teritorijose įvykdyti, teikimu*. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, MALĮ projektu siūloma nustatyti, kad:

- tarptautinės subjektų grupės pagrindinis patronuojantysis subjektas, kurio buvimo vieta yra Lietuvoje, privalo paskirti paskirtąjį duomenis teikiantį subjektą, kurio buvimo vieta yra kitoje valstybėje narėje (tam tikrais atvejais – trečiosios valstybės jurisdikciją turinčioje teritorijoje), kuris tarptautinės subjektų grupės vardu tos valstybės mokesčių administratoriui pateiktų papildinio

mokesčio informacijos deklaraciją, t. y. deklaraciją, kurioje pateikiami visi duomenys, reikalingi subjektų grupės prievolėms, susijusioms su papildinio mokesčio apskaičiavimu ir sumokėjimu kiekvienoje jurisdikciją turinčioje teritorijoje, kurioje taikomos minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančios taisyklės, įvykdyti;

- pagrindinis patronuojantysis subjektas, kurio buvimo vieta yra Lietuvoje, privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai pranešimą apie apmokestinamąjį subjektą, įpareigotą tarptautinės subjektų grupės vardu pateikti papildinio mokesčio informacijos deklaraciją, jį identifikuojančius duomenis ir valstybę, kurioje yra šio subjekto buvimo vieta;

- apmokestinamieji subjektai, kurių buvimo vieta yra Lietuvoje, privalo pagrindinio patronuojančiojo subjekto paskirtam papildinio mokesčio informacijos deklaraciją teikiančiam apmokestinamajam subjektui pateikti duomenis, reikalingus šiai deklaracijai užpildyti, o įvykdę šią prievolę apie tai informuoti Valstybinę mokesčių inspekciją;

- didelės subjektų grupės apmokestinamasis subjektas arba grupės vardu – pagrindinis patronuojantysis subjektas (taip pat apmokestinamasis subjektas, paskirtas kitų tos pačios subjektų grupės apmokestinamųjų subjektų), kurių buvimo vieta yra Lietuvoje, privalo apie tos grupės veiklos pradinio etapo pradžią informuoti Valstybinę mokesčių inspekciją (kaip aprašyta toliau).

MALĮ projektu siūloma pavesti Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos detalizuoti minėtos informacijos apimtį, taip pat pranešimų turinį, jų pateikimo tvarką ir terminus.

Pereinamojo laikotarpio išimtis – veiklos pradinis etapas. Siekiant neatgrasyti tarptautinių subjektų grupių, kurios savo jurisdikciją turinčioje teritorijoje yra apmokestinamos mažu pelno mokesčio tarifu ir joje vykdo didžiausią dalį veiklos, plėstis ir vykdyti veiklą kitose jurisdikciją turinčiose teritorijose, Direktyvoje nustatyta 5 metų pereinamojo laikotarpio išimtis, pagal kurią sąlygas atitinkanti ES įsikūrusi didelė subjektų grupė, įgyvendinanti veiklos pradinį etapą, netaiko pajamų įtraukimo taisyklės (t. y. papildinis mokestis, kurį turėtų sumokėti pagrindinis patronuojantysis subjektas nuo visų tos grupės apmokestinamųjų subjektų, esančių toje pačioje valstybėje, uždirbto pelno, sumažinamas iki nulio), o trečiųjų valstybių jurisdikciją turinčiose teritorijose įsikūrusių tarptautinių subjektų grupių apmokestinamiesiems subjektams netaikoma apsauginė nepakankamai apmokestinamo pelno taisyklė. Siekiant mokestinio tikrumo, taip pat atsižvelgiant į tai, kad 5 metų pereinamojo laikotarpio pradžia pradedama skaičiuoti nuo finansinių metų, kai didelė subjektų grupė pirmą kartą patenka į minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančių priemonių taikymo sritį (kai pasiekia 750 mln. eurų pajamų ribą), pradžios, ką reikės įvertinti Lietuvoje pradėjus taikyti minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančias taisykles.

Laikoma, kad tarptautinė subjektų grupė įgyvendina veiklos pradinį etapą, jei finansiniais metais jos apmokestinamųjų subjektų buvimo vieta yra ne daugiau nei šešiose jurisdikciją turinčiose teritorijose, o visų jos apmokestinamųjų subjektų, išskyrus apmokestinamuosius subjektus, kurių buvimo vieta yra referencinėje jurisdikciją turinčioje teritorijoje, materialiojo turto grynosios balansinės vertės suma neviršija 50 mln. eurų, neįskaičiuojant šeštosios jurisdikciją turinčios teritorijos, kurioje pirmaisiais finansiniais metais, kuriais tokia subjektų grupė pirmą kartą patenka į minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančių priemonių taikymo sritį, apmokestinamieji subjektai turi didžiausią bendrą materialiojo turto vertę (t. y. nevertinama jurisdikciją turinti teritorija, kurioje tokia grupė vykdo didžiausią dalį veiklos).

Taikant veiklos pradinio etapo išimtį, papildinis mokestis, kurį turėtų apskaičiuoti ir sumokėti tarptautinės subjektų grupės pagrindinis patronuojantysis subjektas, kurio buvimo vieta yra Lietuvoje, nuo tokios grupės (paties pagrindinio patronuojančiojo subjekto ir kitų, Lietuvoje esančių apmokestinamųjų subjektų) Lietuvoje uždirbto pelno, taip pat papildinis mokestis, kuris būtų priskirtas trečiųjų valstybių jurisdikciją turinčiose teritorijose įsikūrusios tarptautinės subjektų grupės apmokestinamiesiems subjektams, kurių buvimo vieta yra Lietuvoje, kiekvienais finansiniais metais, kuriais tokia grupė įgyvendina veiklos pradinį etapą, tačiau ne ilgiau kaip 5 finansinius metus (skaičiuojant nuo tų metų, kai subjektų grupė pirmą kartą patenka į minimalų apmokestinimo lygį užtikrinančių priemonių taikymo sritį), sumažinamas iki nulio. Papildinis mokestis, kuris būtų apskaičiuojamas Lietuvos subjektų grupei, sumažinamas iki nulio visą pereinamąjį laikotarpį, t. y. 5 finansinius metus, pradedant skaičiuoti nuo finansinių metų, kuriais tokia grupė pirmą kartą patenka į šio įstatymo taikymo apimtį.

Atsakomybės taikymas

ANK projektu, perkeltant Direktyvos nuostatas, susijusias su atsakomybės taikymu, siūloma nustatyti baudas už MALĮ projektu nustatytų reikalavimų nesilaikymą (nuo 1 800 eurų iki 3 800 eurų, jei toks pažeidimas padarytas pirmą kartą, kas iš esmės atitinka ir šiuo metu nustatytas baudas, taikomas už informacijos pateikimo tvarkų, nustatytų pagal tarptautinius susitarimus ar įsipareigojimus, pažeidimus). Kartu, atsižvelgiant į modelinių taisyklių administravimo gairių nuostatas⁵, MALĮ projektu nustatoma ir pereinamojo laikotarpio išimtis, pagal kurią atsakomybė netaikoma, jei apmokestinamasis subjektas Valstybinei mokesčių inspekcijai įrodo, kad jis dėjo visas pastangas, kad būtų laikomasi šio įstatymo reikalavimų (pavyzdžiui, apmokestinamasis subjektas pažeidimą padarė, nes jis ar mokesčių administratorius klaidingai interpretavo ar išaiškino šio įstatymo, jo įgyvendinamųjų taisyklių nuostatas, padarė matematinių skaičiavimų klaidą ir panašiai).

MALį projektu, atsižvelgiant į atsakomybę, taikomą už MALĮ projektu nustatytų reikalavimų nesilaikymą, siūloma nustatyti, kad už ANK projekte nurodytus pažeidimus apmokestinamasis subjektas taip pat įtraukiamas į Valstybinės mokesčių inspekcijos skelbiamą Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punktą, kuriame ir šiuo metu nustatyti panašaus pobūdžio informacijos pateikimo tvarkų pažeidimai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

⁵ Paskelbta 2022 m. gruodžio 20 d. Safe Harbours and Penalty Relief: Global Anti-Base Erosion Rules (Pillar Two) (oecd.org).

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus MALĮ projektą, apmokestinamieji subjektai patirs prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų. Neigiamų pasekmių verslo plėtrai nenumatoma.

ES, taip pat IF valstybėms įgyvendinus pasauliniu lygiu sutartas tarptautines apmokestinimo taisykles ir nustačius visuotinį minimalų apmokestinimo lygį, didžiosios subjektų grupės adekvačiai prisidės prie viešųjų finansų, o tarpvalstybinė konkurencija nebus grindžiama pelno mokesčio tarifais. Atidėjus minėtų taisyklių taikymą Lietuvoje, bus sudarytos prielaidos verslui prisitaikyti ir pasirengti.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų teisės aktų keisti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. MALĮ projekte apibrėžiamos sąvokos suderintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir ES teisei

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir ES dokumentams.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Priėmus MALĮ projektą Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turės nustatyti:

- 1) duomenų, reikalingų tarptautinės subjektų grupės papildinio mokesčio informacijos deklaracijai užpildyti, apimtį;
- 2) pranešimo apie paskirtąjį apmokestinamąjį subjektą, kuris tos grupės vardu teiks papildinio mokesčio informacijos deklaraciją, ir patvirtinimo apie duomenų pateikimą šiam subjektui turinį, pateikimo tvarką ir terminus;
- 3) pranešimo apie didelės subjektų grupės veiklos pradinio etapo pradžią turinį, pateikimo tvarką ir terminus.

Pažymėtina, kad pagal MALĮ projekto nuostatas Lietuvoje esančio tarptautinės subjektų grupės pagrindinio patronuojančiojo subjekto paskirtas kitoje valstybėje narėje (tam tikrais atvejais – trečiosios valstybės jurisdikciją turinčioje teritorijoje) esantis tos pačios subjektų grupės

apmokestinamasis subjektas papildinio mokesčio informacijos deklaraciją grupės vardu teiks toje kitoje valstybėje jos mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka, t. y. šios deklaracijos užpildymo ir pateikimo tvarką, atitinkamai ir konkrečius teiktinus duomenis nustatys ne Lietuvos, o tos užsienio valstybės mokesčių administratorius, vadovaudamasis Direktyvos ir (ar) modelinių taisyklių bei jų administravimo gairių nuostatomis. Atitinkamai Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turės detalizuoti MALĮ projekto 8 straipsnio 4 dalyje pateiktų duomenų apimtį, o ne konkrečius duomenis (jų sąrašą), reikalingus papildinio mokesčio informacijos deklaracijai užpildyti, pavyzdžiui, detalizuos apmokestinamojo subjekto statusą pagal Direktyvos nuostatas, įrašus apie pasirinkimus, nustatys atvejus, kai tam tikrų duomenų, atsižvelgiant į Direktyvoje nustatytus apmokestinimo reikalavimus ar galimybes pasirinkti naudotis tam tikromis išimtis, teikti nereikia ar jų pateikimo apimtis yra siauresnė (pvz., *de minimis*, veiklos pradinio etapo išimtis, saugumo garanto (angl. *safe harbours*) taisyklės ir kt.).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Poveikis valstybės biudžeto pajamoms nenumatomas.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Tarptautinė subjektų grupė“, „subjektų grupė“, „papildinis mokestis“, „papildinio mokesčio informacijos deklaracija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Pagal Direktyvos konstatuojamosios dalies 24 punktą, įgyvendindamos Direktyvą, valstybės narės kaip pavyzdžių ir interpretacijų šaltinį turėtų naudoti modelines taisykles ir paaiškinimus bei pavyzdžius, pateiktus šių taisyklių komentare⁶ „Mokesčių uždaviniai, kylantys dėl ekonomikos skaitmenizacijos. Visuotinės kovos su mokesčių bazės erozija pavyzdinės taisyklės (antrasis ramstis)“, taip pat modelinių taisyklių administravimo gaires⁷. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, MALĮ projektu perkliamos ir nuostatos, paaiškinimai, kiek jie neprieštaruja Direktyvos nuostatoms, pateikti paminėtuose dokumentuose, pavyzdžiui, sąvokos „susiję asmenys“, „jurisdikciją turinti teritorija“ apibrėžiamos taip, kaip jos apibrėžiamos modelinių taisyklių komentare, sąvokų „tarpinis patronuojantysis subjektas“, „iš dalies valdomas patronuojantysis

⁶ Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy - Commentary to the Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two), First Edition: Inclusive Framework on BEPS (oecd-ilibrary.org).

⁷ Paskelbta 2023 m. vasario 2 d. Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Administrative Guidance on the Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two) (oecd.org).

Paskelbta 2023 m. liepos 17 d. Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Administrative Guidance on the Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two), July 2023 (oecd.org).

subjektas“ apibrėžtys patikslintos, nurodant, kad tokiais subjektais nelaikomi draudimo investavimo subjektai, kaip tai nustatyta 2023 m. vasario 2 d. paskelbtose administravimo gairėse.
